

דגים ריקים

החשש שמא בא הכובש הישראלי לנשל, לגרש, להפקיע. אישיבת הפליטים תוסיף לכך נימה אישית. כי מי שיש לו בירדן אב ואם, בן ובת, נכד ודוד, דודן ואחיו, או סתם ידיד ומכר — ישנא את המישטר המונע את שיבתם. כך אנו יוצרים, כמו ידיו, ביצה חדשה שתזין את תושבי ההתנגדות של היום, המרי של מחר, והמתנת של מחרתיים.

★ ★ ★

ד עתיקה העולמית חשובה. השובה מאד קל ללול בה היום. זה גידה. זה חברמני. זה גברירי. אבל המולדים היום — ישבו עיד לפני שלושה חודשים בושמה עצורה ליד הרדיו, כשעניניהם דומעות לשמע הידיעות על הפגנות האהדה והעזרה של טובי העולם, בעשרות הארצות, למען ישראל הנתונה בסכנה. וככל זאת: אפילו דעתיקה העולמית אינה חשובה כמו האקלים בגדה ובעזה.

כי שם יושבים מאות האלפים שעומם נצטרך לחיות, בצורה זו או אחרת, כידידים או כאויבים. וכאן, בשכם ובחברון, בטולכרם ובנ'נין, תיראה הפסקת שיבתם של הפליטים כהתי עללות.

★ ★ ★

א כלנו דגים באושים — והחזרנו רבבות פליטים. ספגנו מכות — ועוררנו נגדנו את דעת הטובים בעולם. ונשלם את המחיר המלא — עלידי כך שנהפוך את מיליון וחצי תושבי השטחים המוחזקים לכלי-נשק בידי אויבי ישראל.

זהו סיכום של מיבצע — מיבצע לדוגמה של ממשלת הליכוד הלאומי, בה מרוכזים מיטב המוחות של המישטר הקיים, מבגין ועד כרוזלי, מדיין ועד אלון, מאשכול ועד השפיראים.

ט ראסטימוחות שאינו מסוגל להחליט שום דבר, העושה ככל עניין דבר והיפוכו, שהפך את חוסריהשיטה לשיטה מקורשת.

טראסט זה יכול היה, בשאלת הפליטים, לעשות אחת משלושה דברים:

● הוא יכול היה להימנע מלשלוח מן הארץ את 150 אלף הפליטים החדשים.

אילו ניתנה לכל המפקדים, מן הרגע הראשון, הוראה מפורשת וחד-משמעית להימנע מכל עידוד, אינוס ושיכנוע ליציאה מן הארץ, היו רק חלק קטן מן הפליטים האלה בורחים.

● הוא יכול היה להכריז שלא יוחזר אף פליט אחר.

זה היה מקומם, כמובן, את העולם ואת תושבי השטחים המוחזקים. אבל זה היה מוכיח, לפחות, שהממשלה יודעת מה היא רוצה.

● הוא יכול עכשיו להחזיר את כל הפליטים הרוצים לחזור.

זהו הדרך המכובדת היחידה. וגם הדרך היחידה שיש בה תבונה כלשהי.

אבל זה יקומם נגד הממשלה את כל הזרמים הפאשיסטיים שצצו לאחרונה בישראל, כפיטריות מורעלות אחר גשם הדם, ואת כל החוגים המדברים גבוהה-גבוהה על שיחרור, כשהם מתכננים לעשות בינוס במיגרשים משוחררים, ולקבל לידיהם זכויות משוחררים, ולשים קיבוצים במקום כפרים משוחררים.

★ ★ ★

א ין כאן רק שאלה של מוסר, של צדק, של שם טוב בעולם. יש כאן, קודם כל, שאלה של מדיניות.

מי שרוצה לספח את הגדה ועוה למדינת היהודים, ומת כחן בסתר-ליבו לגרש, במקום או במאוחר, את מיליון וחצי תושביהן שיפגעו ביהדות המדינה, מוכרח להתנגד לשיבת הפליטים.

אך מי שמאמין כי הדרך היחידה להשגת שלום, ולמניעת מלחמת-השמה גרעינית במרחב, היא בפרוציה של מדינת ישראל וקהיליה ערבית פלסטינית — מוכרח לתמוך בהחזרת הפליטים.

כי לא חשוב מה יהיה מיספר תושביה של הקהיליה הפלסטינית, שתקום בעזרתנו, ושי תהיה קשורה בפרוציה צבאית, מדינית וכלי-כלית עימנו.

חשוב רק שניצור מייד את האווירה הדרושה להצלחת מיבצע היסטורי זה.

תירוץ מס' 1: הירדנים מסיתים את הפליטים נגד ישראל. לכן אי אפשר להחזירם.

זה גובל באבסורד.

כי הירדנים מסיתים נגדנו את כל ערביי ארץ-ישראל. הם עושים זאת ברדיו. מבחינה זו אין כל הבדל בין הפליט היושב במחנה ממזרח לירדן, ובין הערבי היושב בביתו ממערב לירדן.

ולחיפך: הרבה יותר קל להפריך את תעמולת-החזוועה הירדנית בלב הפליט שחזר למערב, והרואה את המציאות, מאשר אם אותו פליט יישאר במזרח.

תירוץ מס' 2: לא נעזור לחוסיין, הממשיך במלחמה נגדנו. גם זהו הגיון עקום.

לא הבטחנו להחזיר את הפליטים כדי לעשות טובה

א ין מנום מלחזור על המעשה הישנה אודות המשרת שהביא לאורנו מן השוק דגים באושים. האדון האכזר ציחה על המשרת לבחור בין שלושה עינשים:

1. לאכול את הדגים הבאושים, או לקבל עשרים מלקות, או לשלם את תמורת הדגים.

המשרת האומלל בחר באכילת הדגים המסריחים. אך אחרי שאכל את מחציתם, לא יכול היה להמשיך. הוא בחר במלקות.

משספג את מחצית המלקות, לא יכול היה לעמוד בסבל. הוא שילם את תמורת הדגים.

כך הביא על עצמו את כל שלושת העונשים: גם אכל דגים באושים, גם ספג מלקות וגם שילם את מלוא התמורה.

זהו, בערך, מה שקורה לממשלת ישראל — ממשלת הליכוד הלאומי — בעניין שיבת הפליטים מעבר הירדן לגדה המערבית.

היא החזירה חלק מן הפליטים, והשניאה את עצמה על כל העולם, וקוממה נגד עצמה את ערביי הגדה.

★ ★ ★

מ ידוע הפסימה הממשלה בכלל להחזיר את הפליטים שנשטשו — חלקם מרצון, חלקם מאנוס, חלקם מפחד — את הגדה בימי המלחמה ואחריה? היה יכול להיות ערך היסטורי להחלטה זו.

אילו.

אילו היתה חלק ממדיניות חדשה ונועזת. אילו היתה קשורה בתוכנית ליישוב הפליטים בארץ ישראל, ובמיבצע לעידוד כוחות חדשים בין ערביי פלסטיין, וברעיון גדול של פרוציה שתאחד מחדש את הארץ, תוך ברית-אחים בין שני עמיה.

אולם ההחלטה לא היתה תוצאה של מדיניות חדשה.

★ ★ ★

מ ה היה, אם כן, מקור ההחלטה? כמו כל ההחלטות באותה תקופה, היה מקורה בדאגה למה שמתרחש באו"ם. עתוני העולם מלאו תמונות מחזירות על "גשר הדמעות" ליד יריחו. הכתבים הזרים כתבו על בריחת הערבים, ועל הברחתם, ועל היגת המנסים לחזור.

שגרירויות ישראל בעולם שלחו מיברקי אסי-אראם. דעת הקהל בארצות המערב, שתמכה בישראל עד לאותו רגע, החלה פונה לה עורף.

ב קיצור: היה חשש כי ישראל תפסיד את המערכה המדינית באו"ם, למרות כל הנאומים המזהירים של אבא אבן.

לכן הוחלט על מעשה הפגנתי מרשים: ההכרזה על נכונות הממשלה להחזיר את כל הפליטים שירצו בכך. וזה כאמת עזר. דעתיקה העולמית שוב התלכדה סביב ישראל הנאורה, וכל ההחלטות האנטי-ישראליות באו"ם ירדו מן הפרק.

★ ★ ★

א חרי שההכרזה השיגה את שלה באו"ם, שוב לא היה בה צורך. מאותה שעה ניסרה רק שאלה אחת בחלל הליכוד הלאומי: איך להתחמק ממילוי ההבטחה? הטכסים שנמצא, לבסוף, היה שקוף עד כדי פרימיטיביות. נקבע תאריך שרירותי — 31 באוגוסט — ונאמר שאחרי לא יוחזרו הפליטים.

מכיוון שנקבעה באותה שעה מיכסה מירבית של 3000 חוזרים ליום, היה פירוש הדבר כי לכל היותר יספיקו לחזור שלוש מן הפליטים. למעשה, בגלל עיכובים שונים, יוכלו לחזור כמה אלפים בלבד.

בעיני העולם כולו תהיה לכך משמעות אחת ויחידה: ישראל הפרה את הבטחתה החגיגית למשפחת האומות. היא מעלה כאמון מדינותי-התרבות שעזרו לה באו"ם.

★ ★ ★

ה נימוקים שבאו להצדיק החלטה זו רק מחמירים את את הריח הרע הנוף ממנה.

אילו אמרה ממשלת ישראל: "אני מתחרטת, איני יכולה לעמוד בהבטחתי" — היתה זאת רק חצי צרה.

תחת זאת באו תירוצים עזובים, המעליבים את השכל הישר.

פליטה וילדיה מחכים ליד גשר אלנבי

לחוסין. לחיפך, חוסין הוא המעוניין כי תיווצר בעיית פליטים חדשה, שתצדיק את תביעתו לגדה המערבית.

תירוץ מס' 3: הפליטים בכלל אינם רוצים לחזור. ולראייה: בשום יום לא חזרו כל 3000 האיש שקיבלו את ההיתר לכך.

מצויין. אם כן, למה לסגור את הדלת, בצורה כה מכישה? אם ממילא אין הם רוצים לחזור, אפשר להשאיר את הדלת פתוחה.

תירוץ מס' 4: אי אפשר להחזיר את הפליטים, מכיוון שיש גילויים של מרי אזרחי בגדה.

זהו, אולי, התירוץ המוזר שבכולם.

כי שיבת הפליטים לא תגדיל את ההתנגדות, אך, לעומת זאת, אישיבתם תחמיר אותה בהרבה.

כרגע ננונה ההתנגדות מרחשי-לב לאומיים. מדרבן אותה